

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-27
Éjféli telefon (nyomda) 2-82
KIALÓHVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop 10
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . .
Félévre . . .
Negyedévre . . .
Egy hónapra . . .

X évfolyam 110
1929 Május 18 Szombat
* 1689 év Ijjár 8 *

Ara 5 lej

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések a
Rudolf Mosse S. A.
Str. Reg. Maria No. 36. Tel. 4-13
és a
LLOYD EXPRESS
Str. Geln No. 20. Telefon 14-55
hirdetési irodák vesznek fel.

A megnyírbált költségvetés

A miniszterelnök bejelentette a többségi képviselők és szenátorok értekezletén tartott expozíciójában, hogy a rendkívül súlyos gazdasági viszonyok radikális intézkedések foganatosítását követelik a kormánytól. „A legszelebbkörű takarékoságot kell az államháztartásban bevezetnünk” — jelentette ki Maniu a többségi honatyáknak és első intézkedésként közölte a miniszterelnök, hogy az 1929 évi költségvetést 2 milliárd lejlel csökkenteni fogja a kormány. A pénzügyminiszter pedig a kamara költségvetési bizottságának ülésén már a költségvetés rektifikálásának gyakorlati módzatairól referált és bejelentette, hogy elsősorban néhány minisztérium leépítésével, az összes rapiditások elbocsátásával és az előirányzott kiadási tételek általános revidálásával tervezi a kormány az államháztartás súlyos gondjait enyhíteni.

Ha is meglepő, de mégis figyelemreméltó jelenség az, hogy ezek a rendkívül jelentőségi és horderejű bejelentések elhangozhattak, anélkül, hogy különösebb visszhangot keltettek volna a közvéleményben. Egy szabályszerűen megszavazott, ennél fogva törvényerőre emelkedett és végrehajtás alatt álló költségvetés módosítása olyan súlyos és reszkurozott művelet, valóságos viaszkegő, hogy a kormányok a legtrikább esetben mernék végrehajtására vállalkozni. Románia költségvetése körülbelül öt esztendője immar deficitel zárul — előbb leplezett, utóbb már nyilvános deficitel — és ezidő alatt Averescu tábornok és Bratianu Vintila is megpróbálták a feyyegetően közelgő államháztartásbeli hiányt utólagos retusálásokkal elkerülni, de hasztalan. Ha a Maniu-kormány megkénytelen közel kétmilliárd lejt egy hollvonással törölni Románia ezévi költségvetéséből, ugy ezt minden bizonytal súlyos okok tették elkerülhetetlenül szűkessé.

Hogy áll e pillanatban a román államháztartás? A hivatalos kimutatás szerint az első költségvetési negyedév január-március hónapokban 2 milliárd 600 millió lej deficitel zárult, vagyis ennnyivel kevesebb folyt be a költségvetésben előirányzott bevételeknél. Ha tekintetbe is vesszük, hogy az állami inkasszó az első negyedévben rendszerint vonatlatban megy, akkor is egy újabb 4-5 milliárdos deficit veti előre árnyékát, ami ezuttal valóban katasztrófális következményekkel járhat. Nem szabad ugyanis elfelejtenünk, hogy a kölcsön-tárgyalások kedvező befejezését Mihai Popovicának az a külföld előtt tett ajánlasmánya tette lehetővé, hogy ebben az esztendőben egysúlyozott, tehát reális bevételekre támaszkodó költségvetést terjessz a parlament elé. Az 1929 évi költségvetés az első stabilizált, vagyis aranylejté felépített költségvetése Romániának. Ha ez deficitel zárulna, ugy az könnyen veszélyeztetné a stabilizációs műveletek sikerét is.

Bizonyos, hogy a Maniu-kormány nem vonható felelősségre az 1929 évi költségvetésért, mert már a parlament elé terjesztése pillanatában megtagadta tőle az apaságot. A most érvényben lévő költségvetés a liberális kormány készítette elő és a november közepén uralomra kővő Maniu-kormány ugyszólván fajt

acompli elé volt állítva. Már csak néhány jelentéktelen retusálás volt elvégezhető a büdzsén, amely alapvonásában a liberális koncepciókat és Bratianu Vintila érthetetlen, konok optimizmusát tükrözte vissza. Ha az előző évi büdzsé 5 milliárd deficitel zárult, akkor hogyan volt elképzelhető, hogy idén az agyonpréselt román adóalany képes lesz az előirányzott bevételeknek 360 millióval való emelését elviselni? A gazdasági élet, a termelés minden ágában most kezdődnek tulajdonképpen mutatkozni 10 év liberális gazdaságpolitikájának gyümölcsei. A jegybank kénytelen 9 és fél százalékra felhajtani a diszkontlábát, a

kereskedelmi mérleg kimutatása szerint 1929 első negyedében 25 százalékkal kevesebbet exportált Románia, mint az elmúlt év megfelelő periódusában és az általános romlás most már a szolid alapokon nyugvó vállalatokat is kikezdte. És mindezek felül a kedvezőtlen klimatikus viszonyok már ab ovo kizárják egy valóban jó termés kilátásait, holott tudott dolog, hogy külkereskedelmünk elsősorban mezőgazdasági termékeinkre támaszkodik.

Ilyen körülmények között a deficitet csak takarékosággal lehet elkerülni. Az államháztartás kénytelen összehúzni a gunyáját. Néhány excellenciás ur esik elsősorban áldozatul ennek a kétségbeesett gesztusnak. Megszűnnek a tartományi minisztériumok, (amelyek teljesen feles-

legesek voltak és csak néhány személyi ambició kielégítésére szolgáltak) összeolvasztanak másik 3 minisztériumot. Tisztviselőket bocsátanak el, sőt hír szerint a parlamentárok napidijait is megnyírbálják. És mindezek tetejébe az sincs kizárva, hogy a kormány kénytelen lesz adókból újabb bevételi forrásokat teremteni. Maniu kénytelen néhány személyes hívét feláldozni és kénytelen újabb rizikók elé állítani népszerűségét. A miniszterelnök be akarja bizonyítani, hogy nem politikus, hanem államférfi. A megnyírbált költségvetést, a szigorú takarékoság kétségtelen bizonyítékát fogják ennek szolgáltatni.

De mindenekelőtt — nagyon szomorú, hogy idejutottunk.

A Népszövetség júniusi ülészakájának programját a kisebbségi kérdés fogja dominálni

A kisebbségi bizottság már június 6-án bizottsági ülést tart Madridban

Páris, május 17. A Havas távirati iroda genfi tudósítója közli, hogy a népszövetségi főtávkarság közölte a június tizedikén Madridban összeülő tanácsülés ideiglenes napirendjét. A programon a legjelentősebb az összes kérdések közül a kisebbségi probléma.

A népszövetségi kisebbségi tanulmányi bizottság már június hatodikán bizottsági ülést tart Madridban, hogy a kisebbségi kérdést a tanácsülés elé előkészíthessék. Az Adatci japán delegátus,

párisi japán követ, Quinones de Leon spanyol delegátus, párisi spanyol követ és Chamberlain angol külügyminiszterből álló kisebbségi munkabizottság itt folytatja a Londonban már megkezdett bizottsági munkát és részletes jelentést szövegez meg a tanácsülés részére, melynek megalkotásánál figyelembe veszik a kormányoknak és véleményük kifejezésére felkért egyesületeknek a Népszövetséghez benyújtott kisebbségi memorandu-

maít. A tanácsülési ideiglenes napirenden egyébként harminc kérdés megvitatása szerepel. A kisebbségi kérdésen kívül jelentős még az új népszövetségi palota építésének ügye, melyet a madridi tanácsülés véglegesen el fog dönteni. A palota ünnepélyes alapköltétele. Genfben az év szeptemberében lesz, amikor a népszövetségi közgyűlés ezévi ülészakát megtartja.

Súlyos büntetéseket hozott a berlini bíróság a májusi tüntetők ellen

A német sajtó támadja a bíróságot. Nyolc és héthónapos büntetések

(Berlin, május 17. Az Új Kelet tud.) A német birodalom polgári radikális újságjai is élesen elítélik a bíróságoknak azt az eljárását, hogy a májusi tüntetések ügyében máris ítélkeztek és pedig elég fogyatékos bizonyítékok alapján. A japok egyöntetűen azt írják, hogy ez az eljárás semmiképpen sem alkalmas arra, hogy emelje a köztársaság presztizsét. Az első tárgyalást egy huszonegy éves Stoner nevű munkás ellen folytatták le, aki politikai tüntetéseken több ízben részt vett és emiatf már büntetve is volt. Állítólag kö volt a kezében, amikor a rendőr elfogta. A vádlott kijelentette, hogy véletlenül jutott bele az emberára datába, és követ senkire nem dobott. A bíróság nyolc havi fogházra ítélte.

A második eset már érdekesebb. Egy huszonegy éves Willi Behrens nevű munkást azzal vádolták, hogy részt vett a kijárvások tünteléseiben és harcaiban. A vádlott erőlyesen tiltakozott az elhangzó vádak ellen. Kijelentette, hogy május 2-án kora reggel munkahelyére utazott, este visszajött és utközben benézett néhány ismerőséhez, ahol éjjel 11 óráig maradt. Figyelmeztették ugyan

hogy ilyen késői órákban ne ne menjen le az uccára, ahol akkor még folytak a zavargások, ő azonban haza akar! menni, mert nem tudta családját értesíteni. Valahol egy uccasarkon a rendőrök autójáról a rendőrtisztek szept felkiállással megállították. Ezután bevitték a rendőrségre és gummibottal összevissza verték. A vádlott közölte továbbá, hogy soha politikai szervezetben nem vett részt és tüntelésektől mindig távol tartotta magát.

Az elnök erre Lieske rendőrmestert hallgatta ki, aki nem tudta megmondani, vajjon a vádlott elkövetette valami bűncselekményt, csak annyit tud, hogy ott ahol Willi Behrens elfogták, egy alkalommal középór zúdult a rendőrség felé. Tanu állítólag látta, hogy a vádlott elfutott.

Elnök: Magának nagyon jó szemci lehetnek, ha éjjel 11 órákor felismerte ebben az emberben a kódobót.

Tanu: De afelől biztos vagyok, hogy elfutott.

Elnök: Ez valószínű, mert a maguk gummibottjai elől legjobb elfutni.

Az ügyész a vádlott ellen egy évi fogházat kér, a bíróság azonban felmentette.

A harmadik vádlott a huszonhat éves Grabel pékségéd, aki szintén azzal vádolták, hogy követ hajított a rendőrökre. Grabel elmondotta, hogy fivérével sétált, amikor hirtelen a Bülowplatznál rendőrök támadták meg és agyba főbe verték. Még akkor is ütlegeltek, amikor vértől ázva az ucca kövezetén feküdt. A bíróság ebben az esetben is hatósági közgeket hallgatott ki tanuként. Az egyik tanu azt vallotta, hogy a vádlottnál boxolót talált. Ezt az állítást azonban bizonyítani nem tudta. A bíróság nyolc hónapi fogházzal sújtotta.

Egy Hagedorn nevű földmunkást azért büntették meg több heti fogházra, mert egy rendőrtiszt ráfogta, hogy a tömeg között agitációs beszédet tartott. Hagedorn hevesen tiltakozik a vád ellen és kijelentette, hogy egy kampókeresztes diák besugására fogták el őt, aki egyáltalán nem is tartózkodott a tömegben. Az államügyész másfélévi fogházat kért reá, a bíróság hét hónapra ítélte el.

EGYESÜLETI ÉLET

A helyi csoport összejövetele f. hó 20-án, hétfőn este 9 órakor, a Haggibhor elbuhelyiségében (Str. Ratiu — Köfő-u. 5 sz.) meg lesz tartva. A vezetőség minden cionistát szívesen lát és elvárja tőle a nagyobb számban való megjelenését. Külön meghívók nem lettek kiadásra.

Az «Ezra» Zsidó Főiskolai Hallgatók és Intellektuális Egyesületének vezetősége értesíti az egyesület tagjait, hogy ma este 9 órai kezdettel az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Brassai-u. 10. sz. alatti helyiségében rendezett tárgyalást tart, melynek keretében M. A. Belger a tel-avivi «Beth Hachinuch» igazgatója fog a «Palesztinai munkásság kulturális tevékenysége» címen előadást tartani. Pontos megjelenést kérünk.

Lezajlott a szigei Ceire Mizrahi közgyűlése. A közgyűlés elhatározta egy országos Mizrahi konferencia Marmaros szigeten való megtartását.

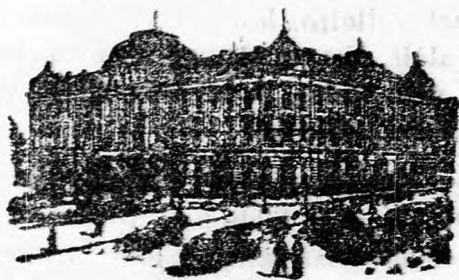
Az erdélyi Mizrahi mozgalomban néhány hét óta lázas szervezkedés folyik. Napnap után kimerítő híradások jelennek meg az ország különböző részein újjáalakult helyiosoprotok megmozdításáról. Erdély vallásos cionistái megérezték a szervezkedés fontosságát, amely most, a világtalálkozó előtt bir különös aktualitással.

Az elmúlt héten a szigei Mizrahi tartotta meg tisztújító közgyűlését. Marmaros szigeten esodálatszerűen eddig az idős, veterán mizrahisták nem sikerült bevonni a munkába, s így minden teher kizárólag az avantgarde-ra, a Ceire Mizrahirra hárult. Ez az ifjú csoport meg is állotta a helyét és ma a marmarosi zsidó ifjuság legértékesebb tényezője, akivel minden alkalommal számolnak.

A Ceire Mizrahi közgyűlésének egyik legfontosabb momentum az volt, hogy Koffler Móse, a csoport eddigi elnöke lemondott, a Mizrahi éléről való távozását mindenki öszintén fájlatja, miután Koffler volt az aki az elmúlt évek hosszú során fáradozott a Mizrahi eszme érdekében és megnyerte számára a legextrémebb chasid köröket is.

Az egyes referátumok után az új vezetőség lett megválasztva a következő tagokból: Koffler Móse diszelnök, a vezetőség tagjai: Hirsch Emanuel, Izrael Albert, Basch Eizik, Grünfeld Baruch, Friedmann Mózes. A választmány tagjai: Heller Jenő, Stern Mihály, Wiesel Dezső, Müller Mózes, Scheghter Hermann, Auerbach Béla, Izrael Dezső, Popovits Mózes, Herfeld Simon, Halpert Nándor, Mendelovits Mendel és Rosenfeld Izrael.

Az új vezetőség elhatározta egy erdélyi Mizrahi konferencia Marmaros szigeten való megrendezését. A rendezés érdekében lépéseket tettek. Minden remény meg van arra, hogy az újjászervezett szigei Ceire Mizrahi csoport eredményes munkát fog kifejtteni.

Grand-Hotel
BUCURESTI

A legmodernebb kényelemmel felszerelve. — Főosztályok, gőzfűtés, lift, telefonok, rádiószalon, olvasóterem és fedrászműhely. Bár-Buffer.

Rendkívül leszállított szobákkal!

Miért esnek a papírok a bukaresti tőzsdén?

— Második közlemény —

Hatalmas árfolyam emelkedést értek el az ipari papírok is. Így a Letea papírgyár megkészeztette árfolyamát, a Carlea Românească nyomda 330-ról 800-ra emelkedett, a Carpatina 490-ről 1190-re, a Tramway 650-ről 1555-re, a S. R. D. 595-ről 1350-re, a Leonida 700-ről 1500-ra, a Locuinte Eftine 195-ről 470-re, a Buhusi megkészeztette a kurzusát, a Mica 545-ről 1080-ra, a Credit Carbonilor pedig 750-ről 1300-ra szökött. Csak

a petróleumpapírok maradtak el a hausse-ban.

Ift a szencziáció a Románia Petrolifera volt, amelynek éppen ebben az időben tört fel egy szondája, úgy hogy az árfolyam 255 leiről 700 leig emelkedett. A Credit minic árfolyama 1040 és 1650, az I. R. D. P. 410 és 660, a Steaua Română 1370 és 2055, az Astra Română 2850 és 4100 a Petrolul Române 790 és 1230, a Petrol Block 300 és 500, a Concordia 1230 és 1800, a Redevenza pedig 290 és 440 között mozgott.

Természetes, hogy a

fix kamatozású papírok

voltak első sorban azok, amelyek felé az érdeklődés fordult, hiszen azt hitte a nagyközönség, hogy a stabilizációval egyidejűleg a kormány az állam adósságait is revalorizálni fogja. Annál is inkább hitték ezt, mert a külföldiek nagy része részesült a felértékelésben, így a franciák, angolok, sőt indirekte a németek is. Természetesnek tartotta mindenki, hogy a kormány nem fogja a külföldiek kedvezőbb elbánásában részesíteni, mint saját polgárait. Azonban éppen ez okból az állampapírok gazdái nem voltak hajlandók megválni a papirostól, hiszen nagy részüknek valóban rendkívül sokba kerültek azok eredetileg: vagy aranyba, vagy földbe (kisajátítási költségek). Így azután a papírok forgalma aránylag csak kis emelkedést mutatott az előző évvel szemben.

Amin az elmondottakból kitűnik,

a stabilizációs hausse

teljes mértékben hatalmába kerítette a tőzsdét a múlt év március-április-május hónapjaiban. Mindenki, akinek csak valami pénze volt, ellenben a gazdasági élettel csak nagyon laza viszonyban állott, papírost vett. A porlós, a szolgáló, az orvos, a kereskedő, a szállodás, a gyáros, mindenki játszott a tőzsdén. Ok adtak ki a java részét a vevőknek, a kisemberek, a kis spekulánsok, akik a bankokban féltve őrzött takarékbetétjeiket vittek a tőzsdére a nagy és gyors nyereség reményében. Éppen ezért nem esoda, hogy amikor a hírek a köjesón és a stabilizáció körül kedvezőlenebbek lettek a tőzsde is erősen esett és lassan-lassan amin a tárgyalások mind tovább és tovább tartottak, ellanyhult. Maga

a Bratiann-kormány is ellene volt a hausse-nak

a tőzsdénélcs több ízben összeült, megállapítani, ki okozza a nagy emelkedést, okolták a tőzsdeszindikátust, okolták a tőzsdéigényzőket, vizsgálatokat indítottak, minden hiába, a papírok addig emelkedtek, amíg a közönség hitt az átértékelésben, amíg a stabilizációval a részvények revalorizációját várta.

A nagy csalódás a közönséget azonban pont akkor érte, amikor a régen és annyira óhajtott stabilizációt a kormány megszültette és a köjesont megkötötte.

Elmaradt a revalorizáció, egyszerűen olyan alacsonyban, olyan kis egységgel stabilizálták a lejt, hogy megmaradt és feleslegessé vált minden revalorált papírlejt, most már stabil értékkel és feleslegessé vált minden revalorizáció. Megindult a baisse.

A stabilizáció kihirdetése után indult meg a baisse

és tart 1929-ben is. A kisemberek elinté meg tartották a papírokat, abban a reményben, hogy egy revalorizációs törvény fogja őket hozzájuttatni a nagy nyereséghez, amikor azoban látták, hogy ez is elmarad, mind nagyobb mértékben dobták piacra az értékeket. Hozzájárul ehhez az is, hogy

a kamatláb nem csökkent,

a várta külföldi hitelek nem jöttek be, a rossz termés csak most kezdte igazán éreztetni hatását és a krízis még nagyobb mint volt a stabilizáció előtt. Az árfolyamok állandóan esnek és május elején már a kormány is megvan ijedve a hatalmas méretű baisse miatt. A Dreptatea nyíltan közli, hivatalos lap létere, hogy a kormánynak irásos bizonyítékai vannak arra vonatkozólag, hogy

a baisse politikai csoportok műve

és amögött a liberálisok állanak. Megindult a vizsgálata, amely eddig csak azt eredményezte, hogy a tőzsde szindikátusának le kellett mondania (Sogora Sassu volt liberális miniszternek) és a tőzsdetanácsnak vizsgálatot kellett indítania néhány ügynek ellen. Kijelölésen a petrol-papírok esetét használták ki a kormány ellen, azt hangoztatva, hogy annak oka az új bányatörvény amely a belföldi vállalatokra kedvezőtlen, viszont a külföldieknek sem elgégé kedvező, hogy őket becsalogasson. Hogy

milyen mérvű a baisse

azt kitűnően mutatja az alábbi táblázat:

A baisse valóban a petróleumpapírokat érte a legnagyobb mértékben. Azonban ennek is megvan a maga oka. Az új bányatörvény tényleg megszünteti a román vállalatok privilegizált helyzetét, amelyek révén eddig a legjobb állam petrolföldet kaptak potom áron; viszont a külföldi vállalatok (Astra Romana és részben ide tartozik a Steaua is) nem fizetnek osztalékot, mert tartalékolniuk kell. A

petróleumpapírok kivételével a többi papírok felette állanak a tavalyi legmélyebb árfolyamuknak.

tehát a baisse tulajdonképpen csak abból áll, hogy a papírok leadják azt a hasznot, amit a stabilizációs értékelésük ményében nyertek. Tekintve azt, hogy a kamatláb ma, a Nemzeti Bank kamatláb emelése után általában 24—36%, ennyivel tudja kamatoztatni a magnátó kés, tehát a papírvásárló a pénzét a piacraon, másrészt a vállalatok osztaléka tavalyi osztaléknál nem magasabb, semmi ok sincs a tavalyi árfolyam-

nyereség megtartására.

nincs oka a kormánynak ebből politikai manőverre, bizalmatlanságra következten, hanem egyszerűen folyománya ez annak krízisnek, mely még ma is tart és amely ma talán még élesebb, mint volt a stabilizáció előtt. A tőzsde az ország gazdasági életének a szeizmográfja és ez a műszer eszathatatlannul jól mutat...

Dr. Kovács Jenő.

Egy francia miniszter Európa gazdasági átcsoportosítását követeli

Európai Egyesült-Államok, vagy európai kartellek a munkások bevonásával

Genf, május 17. Loucheur francia munkaügyi miniszter a Népszövetségi gazdasági átcsoportosításáról. A miniszter keltő kijelentéseket tett Európa gazdasági átcsoportosításáról. A miniszter mindenekelőtt kijelentette, hogy az Egyesült Európai Államok megszervezése égető szükség van, a mai gazdasági problémák megoldása érdekében. Ha Európa nem fog szervezkedni és nem fog küzdeni a vámkorlátok ellen, akkor a Népszövetség eddigi munkája és további tervei hajtófát nem értek.

Azonban az egyre bonyolultabb vámgügyeket le lehet egyszerűsíteni Európában egy más szervezet révén. Ez a szervezet: a kartell. Most szervezik az európai szénkartell, amely ha beválik, mintaképpen fog szolgálni más közszükségletet ellátó termékekre is. Nagy hibája a kartell szervező bizottság munkájának, hogy nem engedi közös tárgya-

lásra csak a munkaadókat, holott a munkások álláspontját is le kellene szögezni ebben a fontos kérdésben.

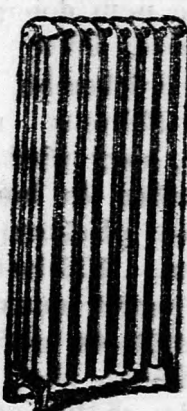
Igaz, hogy ebből az ügyből nem szabad demagógiát csinálni, de meg van győződve róla, hogy abban az esetben, ha a kartelleket a munkások nélkül csinálják meg, ezek az alakulatok nem lehetnek hosszú életűek.

Rádiók, alkatrészek, auto és rádió-accumulátorok

legjobb minőségű jutányosan beszerezhető elektro-technika vállalatnál
„AGIL”
Cluj, Str. Reg. Maria 45.
Telefon 2-18. szám
Accumulátorok! Javítóhely!

Első Erdélyi Orth. Zsidó Fiuinternátus!!

Szeptember elsején nyílik meg Oradean-Nagyváradon az Első Erdélyi זשידי פיינטערנאטוס. — Szigoruan vallásos, családi nevelés. — Állandó tanári felügyelet. — Elsőrendű és olcsó ellátás. — Komoly érdeklődőknek prospektust küldök. LEITNER MIKSA Oradea-Nagyvárad, Strada Avram Jancu 2.

Központi fűtések,

ipari szárítók, fűrdő- és villanyberendezések tervezése, számítása és szerelése

Polonyi és Velits okl. g. mérnökök Turda (Torda.)

Extradyn néven forgalomba hozott saját készítményű rádiókészülékeink minden gyártmány minőségét és árát verik.

Stuttgar
Sok mind
fognak ta
komolyak
bizonyos
lélegzetáll
kong
moly sem
mondom,
tulzás áll
csavargók
zunk, a f
kóbor no
vándorlás
akiket az
ja, esetleg
világérésze
vagy meg
beri civil

A csav
emberi m
a konven
vényének
passzív l
cdek köv
esei ellen
üzöttje a
elszakadá
lehet kes
arra a bo
tást, a v
zettséget

A csav
társadalm
felől a h
mindkettő
ög ez az
Nem ped
tipusban
tői vonás,
jak felé ü
juság, me
hanem m
és tájaktó
szenvedély
mi rokons
a tengeré
vargás ne

A stut
meghívott
Maxim G
is mint o
kat. Ez a
szikra, a
minden
éghet, m
Sőt ta
szívében
berekbe
dig szer
és noszt
igen gyak
a megist
talan vá
nek a t
gellen sz
ság, mely
cselethe,
Walt W
ilyen típi
is, a 27
szerzője.

Csavar
ben neki
csavargó
korában
Petőfi sz
kedvelték
vándorle
trora és
is a leg
lajdonsá
Azt ni
sági k
alakulás
a korhoz
kalmaazk
talanítan

Fi
vagy
perfekt
iroda
esetleg
üggyö

Csavargók kongresszusa

Stuttgartban csavargókongresszus lesz. Sok mindenféle kongresszust tartanak és fognak tartani mostanában Európában, komolyakat és kevésbé komolyakat, ám bizonyos, hogy egyik sem lesz olyan lélegzetállítóan érdekes, mint a csavargók kongresszusa. Sőt talán olyan komoly sem. Mert a csavargás, bizony mondom, igen komoly dolog. Talán nem túlzás állítani, hogy mindannyian a csavargók ősi nagy törzséből származunk, a folyamvölgyek és pusztaságok kőkor nomádjainak családfájából, a népvándorlások marcona hadainak sorából, akiket az ismeretlenség örök nosztalgiája, esetleg éhség és vágy körgetett végig világrészekben, hogy végre is elfáradván, vagy megpihenvén, megteremtsek az emberi civilizációt és kulturát.

A csavargás ma már anarchisztikus emberi megnyilvánulás, mert rendszerint a konvencionális formák és életutak érvényének és helyességének tagadása, passzív lázadás a munka és szokványos élel követésére kötelezett emberek bilincsei ellen. A csavargó önkéntes száműzöttje a mai társadalmi formáknak; ám elszakadása a kötelmekről gúny is lehet, lehet keserű kacaj is, mely fittyt hány arra a boldogság-ideálra, mely a stabilitást, a vagyoni és társadalmi elrendezést tartja a legfőbb jónak.

A csavargóban és a csavargásban a társadalmi rend ellenfelét látja, ellenfelét a haladás és a reakció, miért is mindkettő minden eszközzel üldözi. Pedig ez az üldözés nem egészen igazságos. Nem pedig azért, mert minden csavargó-típusban él valami romantikus, sőt költői vonás, mely ismeretlen világok és tájak felé őrzi, valamely örök szerelmi szomjúság, mely nem elégi ki az életben, hanem mindig az el nem ért helyektől és tájaktól reméli ezt. A csavargó és a szenvedélyes tengerész között van valami rokonság; a különbség csak az, hogy a tengerészet pozitív pálya, míg a csavargás nem az.

A stuttgarti csavargó-kongresszusra meghívott világhírű írők: Knut Hamsun, Maxim Gorkij és Lewis Sinclair, maguk is mint csavargók kezdték pályafutásukat. Ez annak bizonyossága, hogy az isteni szakra, az elhivatottság örök Elm-tüze minden ember szívében és agyában ott éghet, még akkor is, ha csavargó.

Sőt talán egy csavargó agyában és szívében sokkal inkább, mint más emberekben, mert a csavargásra nem mindig szerencsétlenség és nyomor, lázadás és nosztalgia kényszerít valakit, hanem igen gyakran az elnényülés, a meditáció, a megismerés és látnivágyás ellenállhatatlan vágya, az élet gazdag külsőségeinek természet grandiózitásának független szemléletét szomjazó nyugtalanság, mely himnikus versekbe, nemes bölcseltekbe, nagyszerű művekbe ömölhet át. Walt Whitmann, a nagy amerikai költő ilyen típusú csavargó volt, sőt de Coster is, a „Tijl Uilenspiegel” flamand eredetű szerzője.

Csavargó ösztönök égtek Don Quijotában, akik bátran megválaszthatnának a csavargók védőszentjének és antifiliszter korában csavargószimpátiák virultak Petőfi szívében is. Az ősi próféták sem kedvelték a röghözkötöttséget, bennük is vándortermészet élt, őrzi őket az Ige mártora és az a filisztergyűlölet, mely ma is a legtöbb gondolkodó és művész tulajdonsága.

Azt hiszem, a világ örök változódósági közepette, egy új társadalom kialakulása esetén is, — a csavargóöszön, a korhoz és a társadalmi formákhoz alkalmazkodva bár, — mindörökké nyugtalanítani fogja az emberi szívek egyré-

szét. Vannak, akik egyedül a változás állandóságát tudják elviselni, ami csak részben egyértelmű a változatoság szeretetével. Vannak, akik sokkal fontosabbnak tartják az őstermészet elemeivel, az országutak és utszéli vityillók világával való kontaktus szoros fentartását, mint a társadalmi becsülés és a családi szűkreszabottság kereteibe való beilleszkedést.

Hiszem, hogy mindig lesznek ilyenek, még a legideálisabb termelési és szociális megszervezettség korában is, amikor mindenkinek lesz mit ennie és mindenkinek lehetősége lesz arra, hogy a boldogság illúziójába ringassa magát. Lesznek, mert a formákból, kötelmekből, előírt keretektől való dezertálás hajlama mindig ott él az emberek egy kis, lázadó hányadában, azokban főleg, akik született anarchisták, az egyén korlátlan (tehát vagyon, köztörvények és osztályhelyzet által nem korlátozott) kielésének rajongói hívei.

Igaz, hogy kissé ellentmond ennek az állításnak az a tény, hogy a csavargók

jómaguk is szervezetet, egy új internacionálét létesítettek, amelynek kezdeményezésére most kongresszust hívnak egybe. Ám valószínű, hogy ezen a kongresszuson nem a világi hatalom feletti rendelkezés átvételének lehetőségei felelőknak tárgyalnak, de sőt a házasság, vagy a pajtásházasság válságáról sem esik majd szó. A csavargó nem családias, csupán emberies érzésű végelény. A hatalom csak abból a szempontból érdeklődik, hogy szereti elkerülni a vele való személys és „formákhoz” kötött érintkezést.

Azt hiszem, a csavargók stuttgarti kongresszusán inkább a csavargás jogainak az általános emberi jogok kódexébe való beiktatását fogják követelni, valamint az országutak szabadságát és az utlevélkényszer megszüntetését. Ez utóbbi követelés ellen még a „rend és rendszer” embereinek sem lehet kifogása. Mindesetre sok érdekes típus, sok színes, eredeti fej és arc fog felvonulni ezen a kongresszuson. Sok romantika, sok bölcsesség és sok humor. Ez az egyetlen kongresszus, amelyen benső nosztal-

A gyomor-zavaroknak elejét veszi

Ha étkezés után fél tabletta **Magnesie Perhydrol** vesz be kevés vízben feloldva. Ez a készítmény semlegesíti a savakat, amelyek minden baj okozói és öt perc alatt megszünteti az emésztési bajokat. A **Magnesie Perhydrol** gyomorégésnél, hányinger esetében, flatulenciánál, emésztési zavarok stb. esetében azonnali könnyebbéget idéz elő. A **Magnesie Perhydrol** minden gyógyszertárban és drogériában kapható.

giától üzelve, szeretnék ott lenni. Ha nem is mint egyenrangú fél, de mint megtört idegen, aki nem is olyan előkelő.

Salamon László.

A clevelandi robbanás tüztől megmenekült beteggel rendre halnak meg a belélegzett gáztól

Százötvenre emelkedett a halottak száma. A kórház hét orvosa is meghalt. Egyre borzalmasabb méreteket ölt a katasztrófa

Berlin, május 17. A Wolff távirati iroda clevelandi tudósítójának közlése szerint a kórházrobbanás áldozatainak száma 125-re emelkedett. A katasztrófaival kapcsolatos mérgezés jóformán órákint újabb és újabb áldozatokat követel. Tegnap az esti órákban 9 haláleset állott be a katasztrófánál szerzett mérgezés következtében, amit azzal magyaráznak, hogy a mérges gáznak a vérre gyakorolt disszociáló hatása azoknál, akik kisebb mennyiséget lélegyeztek be, csak felnap mulva mutatkozott. 26 súlyos mérgezéses áldozatot ápolnak még a kór-

házban és ezek felépüléséhez sem igen van remény.

Newyorki jelentés szerint a felrobbant kórház romhalmazanak eltakarítása még mindig folyamatban van. Egyes rombadőlt épületrészekben még mindig mérgezett gázos atmoszféra uralkodik, úgy hogy ezeket a pontokat a mentőknek és a romok eltakarításában résztvevő tűoltóságnak és utászatonaságnak gázálcarc nélkül lehetetlen megközelíteni. A kárt 250 millió dollárra becsülik. Megállapítást nyert, hogy a katasztrófa-

nál a kórház 7 orvosa is életét veszítette.

Páris, május 17. A „Chicago Tribune” clevelandi tudósítója közli lapján, hogy a katasztrófa életveszélyes sobesültjeit ápoló orvosok az eddigi huszonegy óra tapasztalatai alapján attól tartanak, hogy rendre az összes mérgeztettek meghalnak, mert a robbanásnál szabaddá vált mérges gázok elpusztították vérük vörös vérszereit. A hatóságok orvosok is valószínűnek tartják, hogy az áldozatok száma halottakban rövidesen elérni a százötvenet.

Súlyos motorhiba miatt a Graf Zeppelin visszafordult második oecánrepülő utjáról

Nimesnél nagy viharba került a léghajó. Ma éjféltre várják vissza Friedrichshafenbe a Zeppelint. Pár nap mulva újra startolni akar Eckener dr.

Páris, május 17. A partmenti rádióállomások szikratáviratokat fogtak fel a késő délutáni órákban a Graf Zeppelin léghajótól. A rádiogramokban Eckener dr. közölte a friedrichshafeni léghajóművekkel, hogy a léghajó motorjai hibás és kihagyó működése miatt az oecánjáró utat nem kockáztatja meg, hanem visszafordul a friedrichshafeni légi kikötőhöz. A Graf Zeppelin ezidőtájt a délnyugati spanyol partok közelében volt s az oecán feletti repülőutat még nem is kezdte meg.

Friedrichshafeni jelentés közli, hogy megkapták a léghajó rádiogramját, mely szerint a géberendezés utközben ki nem javítható hibái miatt egyelőre le kell mondani a léghajó amerikai utjáról és hogy a Graf Zeppelin este hat óra harminc perckor Eckenernek az utasokkal folytatott megbeszélései után Spanyolország felett tényleg visszafordult a légi kikötő irányába.

Újabb jelentés a motorok hibáit igen komolynak minősíti és megállapítja, hogy a Graf Zeppelin csak nagy lassúsággal haladhat a Friedrichshafenbe visszatéró uton.

Berlin, május 17. Friedrichshafenbe a mai délelőtti folyamán szikratávirat érkezett a Graf Zeppelintől, melyben közli, hogy visszatérő útjában sikerült elérnie Nimest, de itt az erős szélrohamok miatt csak folytonos manővrozással tud lassu tempóban tovább haladni a léghajó bázis felé.

A friedrichshafeni légi kikötő vezetője

sege biztosra veszi, hogy a Graf Zeppelin ma éjfélig visszaérkezik s motorjait már a holnapi nap folyamán munkába vehetik. A léghajó újabb startjáról csak kobinátorok vannak forgalomban. Kétségtelen, hogy ez az újabb kísérlet néhány nap mulva bekövetkezik, de ennek időpontjáról Eckener még nem nyilatkozott s a léghajó-műveknél nem nyilatkozhattak, mert a motorhibákon kívüli esetleges más gépi berendezési hibákat még a légtájéót alaposan át nem vizsgálják, nem ismerik.

Berlin, május 17. A Wolff távirati iroda londoni tudósítója közli a Daily Croniclenek a Graf Zeppelin fedélzetén utazó külön tudósítójának rádiogramját, mely szerint a Graf Zeppelin este 7 óra 20 perckor Spanyolország felett már megkezdte a visszatérő utat Friedrichshafen felé. Eckenernek nagyon nehezére esett a Friedrichshafenbe visszavezető utat választania, de nem tehetett

nyilván másképen. Az utasok teljes nyugalommal fogadták Eckener előadását a motorhibákról és helyeselték azt az elhatározását, hogy ilyen körülmények között nem kísérli meg az oecánjáró utat. Az utasok minden idegesség nélkül vették tudomásul a gépdefektust annál is inkább, mert a hatalmas léghajó helyváltoztató mozgásában a hibák egyáltalán nem jutottak kifejezésre. Az újságíró szerint az összes utasok a legnagyobb várakozással tekintenek az újabb start elé, mert nyilvánvaló, hogy néhány nap mulva a hibák friedrichshafeni kiküszöbölése után a Graf Zeppelin újra startolni fog az amerikai útra.

Párisi jelentés közli azt is, hogy a léghajó Nimes környékén heves mistralba került és két dolgozó motorja segítségével a viharban csak lassan haladhat előre. A déli órákra várták a Graf Zeppelint Marseille-be és az éjszakai órákban fog megérkezni Friedrichshafenbe.

Fiatal ügyvéd vagy ügyvédjelölt

perfektül képzett, teljes gyakorlatlall irodámba azonnal beléphet, esetleg beférnyhat. Dr. Molnár Gyula ügyvéd Timişoara, I. Str. D. agalina 3.

	Márciusi		
Bak	Dreher Haggenmacher sörök		Dácia
	Szent György		

Hogyan tisztíthatjuk meg a romlott vért?

Minden szerencsétlen, vagy szerencsétlen esemény, amely szervezetünkben játszódik le, a vérnek tulajdonítható. A legelső óvatossági szabály tehát, ha egészségünk t meg akarjuk őrizni, vagy vissza akarjuk szerezni, meg tisztítani a vért a legkisebb veszély esetében a nyomban kéznél lévő eszközökkel, hogy újra helyreálljon a normális állapot. Ez néha elegendő arra, hogy utját álljuk annak a bajnak, amely fenyeget bennünket.

Doctor Chatelain (Formula dr. Manget) új vértisztítója csodálatosan megfelel ennek a sokirányú és sokhatású kívánságnak. Ez az, amit „rob“-nak neveznek növény- nedvekből összetéve 15 olyan növényből, amelyeknek specifikus hatásait igen régóta ismerik már. Valójában nincs egyetlen betegség, semmilyen bélzavar, auto-intoxicatio, szélhűdés, krónikus reumatizmus, bőrbaj, furunculozis, neurasthenia, etc., amelyet ne orvosolna a **Chatelain** vértisztító (Formula dr. Manget). Ez a legkiválóbb gyógyszer és renovatorja a romlott vérnek. Kapható gyógyszerárak és drogueriakban.

Keren Hajjeszód kampany Szatmáron

A Peszah ünnepek miatt szünetelő Keren Hajjeszód-kampany május első napjaiban ismét megindult. A Keren Hajjeszód delegáció tagjai dr. Otto Ables, Zvi Lewanon és dr. Chaim Weissburg az elmúlt hetekben Nagybánya, Nagykároly, Nagysomkut, Szilágycsész és Szilágysomlyó városokat látogatták meg és e helyeken mindenütt nemcsak szép anyagi eredményeket értek el, hanem sikerült nekik a Palesztina építését támogató zsidóság körét nagymértékben megnagyobbítani. A delegáció dr. Jeszda Wilensky vezetésével e hó 19-én Szatmáron kezdi meg munkáját. A szatmári zsidóság nagy előkészületeket tett a delegáció megfelelő fogadtatására. Vasárnap délután öt órakor a városháza nagytermében tartandó mitingen fogják a Keren Hajjeszód kiküldöttjeit tájékoztatni Szatmár zsidóságát az országépítő munka jelenlegi állásáról és a Keren Hajjeszódnak szerepéről. Este a vendégek tiszteletére bankett lesz. A hét folyamán még számos rendezvény keretében fognak az illusztris vendégek különböző zsidó problémákról előadást tartani Szatmár zsidóságának. Remélhető, hogy a szatmári zsidóság a delegáció munkája nyomán hasonlóan Erdély többi városainak zsidóságához, amelyeket a delegáció eddig meglátogatott, megfelelő mértékben fogja kívenni részét az Országépítő Alap támogatásában.

Ghenadic buzai püspök eikergette a zsidókat az egyesülési ünnepély tribünjéről

(Bucuresti-Bukarest, május 17. Az Uj Kelet tud.) A Dimincata jelentése szerint a hősök napján megdöbbentő incidens történt Buzau városában. A hősök napja alkalmából rendezett ünnepélyen, mint mindig, ezúttal is részt vettek a zsidó hitközség rabbija és világi képviselői. A zsinagógában tartott istentisztelet után a résztvevők testületileg elindultak a tribünhöz, amelyben a hatóságok tisztviselői foglaltak helyet. Itt Dascalescu őrnagy térparancsnok rendkívül udvariasan fogadta a zsidók dele-

gációját és megrívta a delegáció vezetőit, hogy foglaljanak helyet a hivatalos páholyban. A keresztény klérusnak már elhelyezkedett tagjai igen szívélyesen fogadták a zsidósági képviselőket. Néhány perccel később azonban megérkezett a tribünhöz Ghenadie, Buzau püspöke is, aki indulatos szavakban távozásra szólította fel a zsidó hitközség képviselőit. — Ne keveredjünk itt össze! Önök menjenek le! — kiáltotta a püspök. Ghenadie püspök érthetetlen és tapintatlan kirohanása kinos hatást keltett a jelenlévőkben. A zsidó küldöttség tagjai azonnal elhagyták a páholyt, visszavonultak az ünnepségről, majd gyűlést hívtak egybe, amelyen a buzai zsidóság határozati javaslatban fejezte ki tiltakozását a küldöttséget ért sértés ellen. Értesülésünk szerint a Zsidó Parlamenti Klub interveniálni fog Vlad kultuszminiszternél, hogy Ghenadie püspök érthetetlen és különös magatartásáért elégtételt adjon.

Továbbra is állami uton lehet behajtani a hitközségi adókat

(Bucuresti-Bukarest, május 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismeretes, hogy a régi magyar vallásügyi törvény módosított adott a hitközségeknek arra, hogy a hátralekös kultuszadókat az állami végrehajtó közegek segítségével hajtsák be. Ez az intézkedés nagyban megkönnyítette az egyházak nyugodt működését. A liberálisok által készített új kultusz-törvény azonban a kisebbségi felekezetek megismételt intervenciója ellenére sem

tartotta meg ezt az üdvös intézkedést és a törvény szerint a hitközségi költségvetést csak önkéntes adományokból lehet fedezni, de nem végrehajtható adókból. A Maniu-kormány uralomrajutása után egy a Zsidó Parlamenti Klub, mint a többi kisebbségi felekezetek képviselői többször is intervenáltak a kultusz-kormánynál; abban az irányban, hogy tegyék továbbra is lehetővé a hitközségi

adóknak állami uton való behajtását, mert enélkül végzetesen meginog az egyházak anyagi bázisa. Vlad kultuszminiszter ezen intervenciók eredményeképpen érintkezésbe lépett Popovici pénzügyminiszterrel, aki a mai napon körrendeletet bocsátott ki, amely szerint a csatolt területeken az 1929 év folyamán a hitközségi adókat továbbra is az állami szervek útján lehet behajtani.

Tizenöt és félpercent lett a törvényes kamat a Banca Nationala kamatlábemelése miatt

Mindenki veszít a kamatlábemelésen, csak a francia bankok keresnek

(Bucuresti-Bukarest, május 17. Az Uj Kelet tud.) Minden megnyugtató nyilatkozat és minden elméleti közgazdasági fejtegetés ellenére is a piacot változatlanul izgalomban tartja a Banca Nationala kiméletlen kamatlábemelése. Hogy mi az oka ennek a kamatlábemelésnek, arról a bukaresti lapok rendkívül sokféle és fantasztikus híradást közölnek. A kormány a maga részéről elhárít minden felelősséget. A pénzügyminiszter nyilatkozatában kifejezésre juttatja, hogy a Banca Nationala ügyvitelében a kormánynak beesszólása nincsen és hogy a Nemzeti Bank igazgatósága azt teszi, amit jónak lát.

Más országban a jegybankok a vizsgálóműködés kamatlábát akkor szokták felemelni, amikor a kamat drágulásával meg akarják akadályozni a tőkének külföldre való önzölését, mert a pénz természeténél fogva ama országok felé tendál, ahol a leggyümölcsözőbben tud elhelyezkedni. Nálunk azonban ez az ok sem állhat fenn, mert a világban talán a legmagasabb a kamat éppen Romániában és így a román tőkének külföldre önzölésétől egyáltalán nincsen mit tartani. Az egyetlen logikus feltevés, amely mindenképpen megállja helyét az, hogy kamatlábemelését francia befolyással hajtották végre, hogy azok a francia bankok, amelyek a Banca Nationalának pénzt közvetítenek, magasabb kamatot tudjanak elérni.

kal magasabb a Banca Nationala vizsgálóműködés kamatlábánál. Míg a Banca Nationala vizsgálóműködés kamatlábat százalékos volt, addig kereskedelmi ügyletekben a törvényes kamatláb volt most azonban, hogy a Banca Nationala 9 és félszázalékosra emelte a vizsgálóműködés kamatlábat, a törvényes kamatot automatikusan tizenöt és félszázalékosra emelkedett, ami a legenyhébb szavakkal szólva törvényes és bírói uton végrehajtott uzsora. Ha a kormány el akarja kerülni, hogy a kereskedőket jogi ügyletekből kifolyólag bírói uton uzsorakamattal terhelje meg, úgy sürgősen revizió alá kell hozni az 1925. évi törvényt és törvényességi uton kell rendezze a törvényes kamatlábat, ha már a Banca Nationala pénzügyi politikájában nem tud befolytani.

Ha nem a kormány intenciójára történt a kamatlábemelés, úgy egyes lapok előtt kézenfekvőnek látszik, hogy a kamatláb emelése liberális manővernek tudható be. Ez a feltevés sem állja meg a helyét, mert a liberálisoknak egyáltalán nem lehetett érdekük a kamatláb felemelése, sőt egyenesen az ő érdekeiket sérti a Banca Nationala sakkhúzósa a legjobban. A Banca Nationala bankjegyállományának csaknem egyharmad részét liberális bankok, vállalatok, vagy liberális érdekszférába tartozó intézmények rendelkezésére bocsátotta vizsgálóműködés hitel formájában. Ha a kamatlábat felemelték, úgy ez azt jelenti, hogy ezektől a liberális intézményektől a kihelyezett pénzmennyiségek egyrésze éppen a drága kamat miatt vissza fog visszavágni és így a vizsgálóműködés hitelben azok a vállalatok is részesedhetnek, amelyek eddig csaknem teljesen ki voltak a Banca Nationala cirkulációjából zárva.

A kamatlábemelésnek katasztrófális hatása nemcsak a bankkamat emelkedésében nyilvánul meg, hanem egészen lehetetlen helyzetet teremtett a bírói uton megállapított ugynevezett törvényes kamatláb körül is. Az igazságszolgáltatás gyorsításáról szóló 1925. évi törvény 49-ik paragrafusában előírja, hogy a törvényes kamatláb polgári ügyekben négy százalékkal, kereskedelmi ügyletekben hat százalékkal magasabb a Banca Nationala vizsgálóműködés kamatlábánál. Míg a Banca Nationala vizsgálóműködés kamatlábat százalékos volt, addig kereskedelmi ügyletekben a törvényes kamatláb volt most azonban, hogy a Banca Nationala 9 és félszázalékosra emelte a vizsgálóműködés kamatlábat, a törvényes kamatot automatikusan tizenöt és félszázalékosra emelkedett, ami a legenyhébb szavakkal szólva törvényes és bírói uton végrehajtott uzsora. Ha a kormány el akarja kerülni, hogy a kereskedőket jogi ügyletekből kifolyólag bírói uton uzsorakamattal terhelje meg, úgy sürgősen revizió alá kell hozni az 1925. évi törvényt és törvényességi uton kell rendezze a törvényes kamatlábat, ha már a Banca Nationala pénzügyi politikájában nem tud befolytani.

Amint látszik, és pedig főleg a női juttatásait szemlélve, a törvényes kamatláb emelése a kereskedőket jogi ügyletekből kifolyólag bírói uton uzsorakamattal terhelje meg, úgy sürgősen revizió alá kell hozni az 1925. évi törvényt és törvényességi uton kell rendezze a törvényes kamatlábat, ha már a Banca Nationala pénzügyi politikájában nem tud befolytani.

Szépségápolás! Hölgyfodrázat!
Hajszálak és szemölcsök végleges kiirtása, ráncos, miteszeres, száraz és arcos rendbehozatala műtermemben, vagy otthoni kurámmal. Hajválas, orvoslás stb. ingyen tanácsadás! „Margó“-szalon Braşov, Főter, Virágos 14., I. emelet.

ELSŐ NAGYVÁRADI זידישע סעמינאר
Zsidó Diákothon (Fiuinternátus)
Kereskedelmi, liceumi és polgári iskolai tanulók részére. Megnyílik folyó év augusztus hónapban.
Prospektust küld és felvilágosítással szolgál az internátus vezetője: **Szilágyi Adolf** liceumi tanár. Oradea, Str. Baritiu (Iványi Ödön-utca) Zsidó Liceum.

Amerikai mintára férfiföltöny vasalás 15 perc alatt 30 Lei Czinknél, Cluj.

Mindenki gyanus, aki él...

Két feltűnéstkelő letartóztatást eszközöltek Ilea főügyész titokzatos mérgezési ügyében

(Cluj-Kolozsvár, május 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tegnapi napon az ügyészség és a sziguranca vállaltak buzgalommal folytatták a kihallgatásokat, hogy dr. Ilea Liviu vezetőügyész misztikus és bizonyos mértékig detektív-dramá izü mérgezése ügyében világosságot derítsenek. A kihallgatások, szembesítések, hazkutatások egymást követték, gyanútan és mítsem sejtő embereket citáltak fel az ügyészségre, hogy az Ilea dr. spenotjába került beladonna ügyében felvilágosítást adjanak. Kihallgattak ugyszólván minden olyan személyt, akinek csak az utóbbi években a kolozsvári ügyészséggel dolga akadt. Egymásután vonultak fel a legkülönbözőbb büntügyek szereplői, anélkül azonban, hogy vallo-másaikból és a drámai szembesítésekből a kapkodó és homályban tapogatózó nyomozás valamelyes támpontot is tudott volna magának teremteni. A becitált személyeknél tartott házkutatások eredményeképpen a kolozsvári klinika vegytani intézete már napok óta analizálja a lefoglalt orvosszágok és üvegcskék tartalmát, anélkül, hogy eddig egy miligram beladonnára is sikerült volna bukkanni. Az egyetlen, amit a nyomozás ebből a különös mérgezési ügyben produkált az, hogy a tegnapi nap folyamán előzetes letartóztatásba helyezték Egry József vendéglőtulajdonost, akitől Ilea dr. a kosztot hordatta és Wechsler Alfréd szigorlóorvost, akiről egyelőre csak az bizonyult be minden kétséget kizáró bizonyossággal, hogy az Egry-féle vendéglőben étkezett.

Dagad a bünügy

Amint látható, a mérgezési ügy dagad és pedig fantasztikus irányokban. A spenotba jutott beladonna esete minden látszat szerint egy szenzációs fordulótokat nem nélkülözö bünügyi karrierjét próbálja most megfutni. Nem lesz érdektelen, ha ebből az alkalomból az események röviden rekapitulálni fogjuk. Ilea dr. már esztendőök óta Egry József Rudolf-uti vendéglőjéből hordat kosztot magának. Az elmúlt hét keddjén többek között spenót is szerepelt a főügyész

ebédjének étrendjén s az ebéd elfogyasztása után a főügyész rosszul lett. Megállapítást nyert, hogy mérgezés esete forog fenn. Az első orvosi vélemény szerint, Ilea dr.-t a spenotba ismeretlen módon került belladonna mérgezte meg. Jól jegyezzük meg. Az eset az elmúlt hét keddjén történt. Keddtől szombatig, tehát öt napig az ügyészség által bevezetett vizsgálat holtpontra mozdott, bár akkor már köztudomású volt, hogy az Egry-vendéglő spenotjából a vendéglők még nyolc másik kilense evett, anélkül hogy valami bajuk lett volna. Arra a kérdésre azonban, hogyan került mégis a belladonna Ilea spenotjába, öt napig nem tudott választ adni az ügyészség és szombaton áttette az aktákat a rendőség bünügyi osztályához.

A második nyomozás

Ezzel le is zárult a nyomozás első szakasza. Az aktáknak a rendőrségre való áttételétől, majd a szigurancaának a nyomozásba való bevonásától kezdődik a nyomozás második periódusa. Ilea dr. szívosan ragaszkodott ahhoz a meggyőződéséhez, hogy a mérgezés bünös kezek műve s hogy ő bosszu áldozata. Ezt a feltevést az a tény támasztotta alá, hogy Ilea dr. közsmert kérelhetetlen szigoról. A nyomozás tehát azzal a premiszával indult el, hogy a főügyész ételbe bünös kezek juttatták a mérget. A mérgetnek a vendéglőtől a főügyész laká-

ság kellett a spenotba bejutnia. A nyomozás ennél fogva a vendéglős, a kiszolgáló személyzet, az ételhordó cselédleány és másodsorban azok ellen irányul, akik a fatális napon az Egry-vendéglőben ebédeltek. Az ételhordó cselédleány, aki a legautentikusabb forrás ebben a kérdésben, semmiről sem akar tudni. Az ő eliminálásával maradt tehát a vendéglős és a kiszolgáló személyzet. A nyomozás azonban abban a határozott irányban indult le, hogy bárki is csempészte be a mérget Ilea dr. ételbe, az csak közvetett személy volt, aki egy felbujtó utasítására cselekedett. Így történt azután, hogy keddtől kezdve a kolozsvári ügyészség és a sziguranca valószínűs bucsujáró helye lett mindazoknak a személyeknek, akik a kolozsvári ügyészséggel, illetőleg dr. Ilea vezetőügyészsel az elmúlt esztendőök folyamán bármilyen kapcsolatban is voltak. Ezeket a személyeket szembesítették az Egry-vendéglő alkalmazottaival és a vendéglő néhány kosztosával, akiket az ügyészség és a sziguranca különböző momentumok alapján gyanusaknak talált. A nyomozás ugynevezett lázas tempóban folyt és ké ségtelenül elárulta a nyomozó hatóságoknak azt a határozott iryekezését, hogy ebben az ügyben mindenáron eredményt produkáljanak.

Két letartóztatás

Igy történt meg aztán az, hogy a teg-

napi nap folyamán, mint azt már fentebb említettük, előzetes letartóztatásba helyeztek két személyt. Az egyik Egry József vendéglős, aki bizonyos mértékig felelősséggel tartozik az általa kiszolgált ételekért. Egry az Ujságíróklub főpincére volt mielőtt a vendéglőt Piersitől átvette volna. A másik Wechsler Alfréd galaci származású kolozsvári szigorlóorvos, aki már három esztendeje állandóan az Egry vendéglőben étkezik. Tudomásunk szerint Wechsler ellen az egyetlen terhelő momentum az, hogy mint a vendéglő törzsvendége, nap-nap után maga választotta ki a konyhában a neki felszolgált ételket. Ugy Egryt, mint Wechsler szombat délelőtt hallgatja ki a vizsgálóbiro, aki a kihallgatás után dönteni fog a két letartóztatott további fogvatartása fölött. A bünügyi perrendtartás vonatkozó szakaszai megadják az ügyész ségnek a jogot, hogy olyan bünügyben, amely bebizonyosodása esetén három hónapon felüli szabdságvesztéssel sújtatik, a nyomozás érdekében bárkit is előzetes letartóztatásba helyezzen. Távol áll tőlünk, hogy a nyomozást irányító magisztrátus, vagy az ügyben buzokodó sziguranca-szubkomiszár működését befolyásolni akarnók, vagy kritika tárgyává tegyüek. Nem mulaszthatjuk el azonban hangsúlyozni azt, hogy a személyes szabadság az állampolgár legdrágább kincse és nagyon súlyos okoknak, komoly terhelő momentumoknak kell fennforogni ahhoz, hogy az állam valamely polgárát, akárcsak néhány napra terjedő szabadságvesztéssel is sújtsa. Épen ezért jogos kíváncsisággal tekintünk a vizsgálóbiro ma délelőtti döntése elé.

Visszaéléseket kutat a pénzügyminisztérium a szeszadó állandó csökkenése mögött

Mi a tulajdonképeni oka a szeszadó csökkenésének?

Bucuresti-Bukarest, május 16. Az Uj Kelet tudósítójától. Mihai Popovici pénzügyminiszter ma délelőtt értekezletre hívta egybe a pénzügyi vezérfelügyelőket, akik előtt hosszabb exozeban ismertette az általános pénzügyi helyzetet. A pénzügyminiszter rámutatott arra, hogy a bevételek messze elmaradnak az előirányozt összegektől és különösen hangsúlyozta, azt, hogy a szeszadóp-bevételek hónapról-hónapra csökkennek. A pénzügyminiszter felhívta az inspektorokt, hogy helyezték a szeszgyárakat szigorú ellenörzés alá, annak megállapítására, hogy nem-e jät száki a törvényes rendelkezéseket és nem-e kerül forgalomba szesz az adóhivatalok megkerülésével. A pénzügyminiszter aztán rámutatott arra, hogy az inkasszó vizsgálatának egyi oka az, hogy különösen na-

gyobb adóhátralékok esetében nyakra-főre adnak haladékot az adóhivatalok. Felhívta az inspektorokat, hogy hasznalják oda, hogy a haladékok körüli vizsgálások megazúnjenek. A pénzügyminiszter exozeja azokkal a megbeszélésekkel áll kapcsolatban, amelyek Maniu és a kormány gazdasági miniszterei folytattak Charles Risttel az államháztartás helyzetének megjavítása érdekében. Hogy az adóbehajlások oly vontatottan mennek, annak nem annyira az adófizető közmondásos ellenkezése, hanem inkább az eddig ismeretlen méreteket öltött gazdasági válság az oka. Ami a szeszadóp-bevételek csökkenését illeti, kélségtelen, hogy ennek egyedüli okozója az állam jelenlegi szeszpolitikája. Addig, míg a szeszadóp fel nem emelték a mai gazdaságokba, az állam mintegy 2 milli-

árd lejt hajtott be évenként szeszadóp-ból. Az adó fejlemelése következtében ez az összeg 800 millióra csökkent vissza, és ez évben még ez a summa is felhajthatatlannak mutatkozik. Ezen az alapon pedig nem a szeszgyarak molesztálása, hanem kizárólag a mostani szeszpolitika gyökeres revizója segíthet.

Gyermeköngyilkosság Désen. Désről jelenlik: Péntek délután 6 óraker borzalmas tragédia játszódott Le Désen. A tragédia szerencsétlen sorsúldozata Szantó Lajos 17 éves fiatalember, aki édesapja revolverével szíveültötte magát. A serdülő korban levő tanuló fiu tettének oka reménytelen szerelm. Az öngyilkos fiatalember még mielőtt orvosi beavatkozás megörítenhetett volna, szörnyethalt.

Az új tavaszi jumpert LUX használata által egész nyáron mindenki mint ujat viselheti.

A selyem- és gyapjú-jumpereket gyorsabban lehet tönkretenni rossz mosószerek által, mint a mindennapi viselés által. Az ilyen szöveteket sohasem szabad közönséges mosószappannal mosni és dörzsölni, hanem csakis LUX-al. A krémszerű Luxoldat minden kefézés és dörzsölés nélkül eltávolítja a piszkot, csak a szövetnek a habban való többszöri átnyomkodása szükséges. — A LUX annyira ártalmatlan a szövetekre, akárcsak a tiszta víz.

LUX-ot nem lehet kapni seholsem kimérve, hanem csakis eredeti csomagolásban.

Ára mindemütt: Nagy doboz Lei 30.— Kis doboz Lei 15.—

LUX-ot nem lehet kapni seholsem kimérve, hanem csakis eredeti csomagolásban.

Figyelem!

Megkezdődött a nagy végeladás Blatt harisnya és kötött áruházában.

Siessen ezen ritka kedvező alkalmat felhasználni, hogy prima minőségű árut eddig nem létező olcsó áriban vásároljon. **Arukészlet egy tételben is eladó.** — Üzleti berendezés eladó.

BLATT, Fötér 13.

Figyelem!

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság napilapja.
 Szerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Főszerkesztő: Jámber Ferenc.
 Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő, Str. Lipscaul 91.
 Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— **Benes a kisanant-konferencián fel akarja vetni Oroszország elismertetésének kérdését.** Prágából jelentik: A Narodny Listy értesítése szerint Benes külügyminiszter a Belgrádban tartandó kisanant-konferencián fel fogja vetni Szovjet-Oroszország elismertetésének kérdését.

— **Általános részvét mellett temették el Nuszbaum Adolfot.** Nagyváradról jelentik: Nuszbaum Adolf, a Kajotaszegi Erdőipari Rt. főszékviseelője, szerdán délelőtti féltenegy órakor Kiskalotán meghalt. Temetése általános részvét mellett esütőtűk délután folyt le Nagyváradon a velencei izr. hitközség gyászházából. Halálát kiterjedt rokonsága gyászolja.

— **Fényes nappal beörték egy kolozsvári könyvkereskedésbe.** Pénteki nap folyamán ismeretlen tettesek alkuleszal behatoltak a Mátyás király-utca 3 sz. alatt levő Cultura könyvkereskedésbe és az üzletben levő kézi kasszából circa 2000 lej készpénzt vittek el magukkal. A vakmerő befordást délidőben 11 és 3 óra között követték el a vakmerő betörők, akik az utcai front felől alkuleszal hatoltak be az üzletbe. Az ügyben az elsőkerületi rendőrség bevezette a nyomozást.

— **Az egyesülési ünnep hírei.** A kolozsvári rendőrprefektúra átírta őrszemében a gyulafehérvári egyesülési ünnep látogatói 50 százalékos vasúti kedvezményben részesülnek olyképen, hogy a Gyulafehérvárig megváltott vasúti jegyek visszafelé is érvényesek. Vasárnap az összes épületek fellobogozandók. Hétfőn és kedden az üzletek nyitva tartanak.

— **A népbiztosok tanácsa törölte a kommunistapárti diszciplínai sorából Cook-ot,** mert felköszöntőt mondott a walesi hercegre. Berlimből jelentik: Moszkvai jelenés szerint a népbiztosok tanácsa hájáróztalag kimondotta, hogy földi a kommunistapárti kijelölti diszciplínai sorából Cook angol munkásvezért, mert a walesi herceg tiszteletére rendezett banketten felszólt és dicsőítő szavakat mondott a trónörökös munkásságának elismeréséért és kiváló szociális érzékéről.

Vasárnap, május 19-én
 reggel 6 óratól kezdve az orth. izr. hitközségnek ujonnan épült fürdőjében (Str. Dubalarilor, Timár-u. 3. sz. a.) a gőzfürdő férfiaknak, hétköznapokon pedig délutánonként nőknek áll rendelkezésére.

— **Árviz és felhőszakadás pusztít Jugoszláviában.** Belgrádból jelentik: Észak- és Középszéribiában, Honvárosban és részben és Boszniában óriási felhőszakadások pusztítanak. Több kisebb folyó kilépett medréből és nagarányú áradást okozott. Az elöntött területeken a termés elpusztult. A kormány intézkedett a zsupánoknál, hogy segítőakciókat indítsanak be az árvizsújtotta lakosság felségélyezésére. Újabb jelentések szerint több községet elárasztott az árviz Középszéribiában és ezekkel a helységekkel megszűnt az összeköttetés, mert a vihar és a felhőszakadás a táviró- és telefonvonalakat súlyosan megrongálta.

Svájcban készül a világ legnagyobb repülőgépe

Tizenkét motorral szerelik föl az új gépet

(Basel május 17. Az Uj Kelet tud.) Svájcban most készül a világ legnagyobb repülőgépe és pedig az Altenrhein városban lévő léghajógyárban. A léghajó tizenkét motorral lesz felszerelve a Dornier-művek ismert legjobb, legkiválóbb motorjaival. A repülőgép szárnyainak

nagysága ötven méter lesz és már szerep is a gépre. Minden motor ötszáz lóerejű és az eddigi diszpozíciók szerint a hatalmas légi alkotmány június végén már megteszi első próbatúját a Bódeni-tó körül

Maroshévízen harminc sztrájkoló munkást tartóztattak le, akik inzultáltak a sztrájkőröket

Lázítás címen fogják perbe a munkásokat

(Targumures-Marosvásárhely, május 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Maroshévízről ma harminc munkást hozták be lánerverve Marosvásárhelyre. A harminc letartóztatott munkásból álló menet nagy lejtűst kellett a városban amál is inkább, mert mind a harminc súlyos verések nyomait viselte testén.

dolják hogy az idegenből hozatott sztrájkőrök munkásokat: kövel megdöbálták. Közben azonban úgy látszik — talán a csendőrök — a tettenért kódolókat alaposan elverték. A letartóztatott munkásokat az ügyészségi fogházban internálták és lazítás címen megidült ellenük az eljárás.

Félmillió dollárt gyűjtenek össze az amerikai román zsidók a beszarábiai éhezőknek

(Bucuresti-Bukarest, május 17. Az Uj Kelet tud.) A kormány értesítést kapott arról, hogy Newyorkban és a többi amerikai városban nagy kaupány indult meg, amelynek célja ötszáz ezer dollárt felhozni a beszarábiai éhezők részére. Az akciót az amerikai román zsidók egyesülete indította meg, az Amerikában élő beszarábiai zsidók egyesületével karöltve.

Az akció során nemcsak pénzdörményeket, hanem ruházati cikkeket és élelmiszereket is gyűjtenek. Az amerikai román zsidók egyesülete hetven ezer inges beszarábiai családot akar az akció eredményéből ellátni egész addig, míg az új termést betakarítják. A kormány hozzájárult ahhoz, hogy az akció szerzetadományait vámmentesen jöhsenek be az országba.

Minisztertanács elé került a vasut reorganizálásának tervezete

(Bucuresti-Bukarest, május 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délből minisztertanács volt Maniu elnökletével. A minisztertanács a mezőgazdasági szakoktatás megszervezéséről szóló törvényjavaslattal foglalkozott, majd Costachescu közoktatásügyi miniszter ismertette a testnevelésről szóló elveit. A kormány bizottságot küldött ki, melynek tagjai Cibosky tábornok hadügyminiszter, Costachescu közoktatásügyi miniszter és Dan Sever egészségügyi miniszter. Ez a bi-

zottság megalkotja a javaslat végleges szövegét. Madgearu iparügyi miniszter a CFR reorganizációjának tervezetét terjesztette elő, amely többek között az összes szabadjegyek megszüntetését is tartalmazza. Az egyes törvények által előírt szabadjegykiutalások a CFR és az illetékes minisztériumok között külön szerződés alapján lesznek eszközölve, de a CFR költségvetését ezután nem fogják terhelni ezek a szabadjegyek.

— **Magyarország nem kérte a letartóztatott bécsi magyar kommunista propagandisták kiadatását.** Bécsből jelentik: Az igazságügyminisztériumtól származó információk szerint Magyarország egy részben és Boszniában óriási kérelmet a Bécsben őrizetbe vett kommunista propagandisták ügyében. Az új folyamán a propagandáiroda letelezésével kapcsolatos bűnygyben a rendőrség három újabb letartóztatást eszközölt. Az őrizetbe vettek közül egy magyar és két bécsi kommunista van.

— **Változékony, hűvös idő várható.** Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint változékony szeles, hűvös időjárás várható. A hőmérséklet Budapesten ma délből 18 fok Celsius.

— **A Haggibbor komplett első csapata vasárnap Dére rándul,** ahol ellenfele az ujonnan alakult Hakoach lesz.

— **A walesi herceg golfmérkőzésre hívott ki egy amerikai golfbajnokot.** Londonból jelentik: A walesi herceg golfmérkőzésre hívta ki Walter Hagen neves amerikai golfbajnokot, aki jelenleg Angliában tartózkodik s megnyert egy golfversenyt. Az amerikai bajnok kijelentette, hogy örömmel fogadja el a trónörökös kihívását s elragadtatással nyilatkozott a hercegről, aki amióta felhagyott a lovaglással bizonyára tökéletesítette magát a golfozásban s neki így erős ellenfele kell számitania. Londoni sportkörökben érdeklődéssel tekintenek a meccs elé, bár nem osztják az amerikai bajnok jó véleményét a herceg golfudományáról és azt állítják, hogy a sakreccsrel indított játékos egész nyugodtan adhat tizenkét forint trónörökösnek.

Anton Rosenzweig Cluj
 מרס אונד מלחום נרמאנדאן
Héber könyvek és talleszek
 nagykereskedése. — Gyári árak!

— **Eljegyzés.** Tabák Lujzi és Schwartz Mózes (Becean) jegyesek.

— **Wégh Juci és Weitzner Lipót (Petroseni) jegyesek.** Minden külön értesítés helyett.

Dux Esztké (Negrilesti) és Mandl Adolf (Targu-Mures) jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Napellenző ponyvavászon

Ülések, terrasz és verandák részére több színben és csilkozva.

Ablakfüggönyök

és önműködő rolettatruadok minden szélességen.

Boskovics Józsefnél Cluj,
 Str. Reg. Maria 15. Telefon 910.

— **Befejezéshez közeledik a jóválélteli konferencia.** Párisból jelentik: A jóválélteli szakértői konferencia közeledik a befejezéséhez. A hitelezői hatalmak delegátusai ma délután megtárgyalják Schacht dr. fennfartársait Owen Joung tervezetével kapcsolatban.

— **Egy ismert magyar szociológus belezuhant a Dunába.** Budapestről jelentik: Könnyen végzetessé válható balcsel érte tegnap este dr. Kemény Gábor, az ismeretvű szociológus, nyugalmazott főispán. Amugy is gyengeidegzetű Kemény Gábor tegnap este a Dunánapartól sélát s úgy látszik, túlértéssel közel ment a parthoz, mert hirtelen megszédült s belezuhant a Dunába. Szerencsére a folyamórség közelben levő közegeli azonnal észrevették és a már eszméletlen embert kihozták a vízből. A gyorsan értesített mentők beszállították a Rókus-kórházba. Kemény Gábor neve Erdélyben is közsímer, Tordán volt gimnáziumi tanár s az 1918-iki Károlyi-kormány alatt Tordamegye főispán-kormánybiztosa volt.

— **Mindazon mérgezési esetek leküzdésénél,** melyeket romlott élelmiszerek valamint túlsok ivás és dohányzás, vagy morfium és kokain élvezete idéz elő, a természetes »Ferenc József« keserűviz használata fontos segédeszköz képez. Hiresz orvostudományi könyvekben felsorolják azt is, hogy a Ferenc József viz többek közt ólommérgezésnél nemcsak meggyógyítja a makacs székrekedést, hanem mint specifikus ellenszere is kifejti kitűnő hatását. Kap 'hálo' gyógyszerárakban, Hrogeriakban és fűszerüzletekben.

— **Nagy tűzvész Körösmezőn.** Kaszáról jelentik: Körösmezőn az új folyamán eddig ismeretlen okból tűz támadt amely öt lakóházat elpusztított. A tűzsel sikerült lokalizálni. A községben másfél évvel ezelőtt szintén tűz ütött ki, amikor a helység fele leégett. A lakosság a tűz kifórését most is nagy izgalommal fogadja, mert attól tartott, hogy a másfél év előtti katasztrófa megismétlődik.

— **Hatvan méterrel magasabb lesz az Eiffel-toronynál az új newyorki felhőkarcoló.** Londonból jelentik: Az illinoisi vasutügavagatóság már épülő hetvenötemeletes és több mint háromszáz méter magasságu felhőkarcolójával egy időben felépül a newyorki ötödik Avenue egy még magasabb felhőkarcoló, amely hatvan méterrel magasabb lesz, mint a párisi Eiffel-torony. A világnak e legmagasabb háza háromszor olyan magas lesz, mint a legmagasabb angliai templontorony.

— **Csak július elsején lép életbe a nyári menetrend.** A vasutak nyári menetrend életbeletetését másfél hónappal elhalasztotta és az csak július elsején lép életbe. Május 15-én csak a nemzetközi vonatok menetrendje változik, amelyeknek menetrendjét az európai vasutügyi konferencián határozták meg.

JÓ EGÉSZSÉG A LEGFŐBB KINCS.
 Igyék reggelre és uzsonmára egy-egy csésze Ovomaltine-t: ez a legbiztosabb módja az egészség megóvásának.

Sombath
 — Orv
 léshőgy
 Maniu
 Rendel 3
 — A t
 a quabeg
 teozófusok
 detója, B
 eske, a
 előadást
 címmel.
 frissessé
 kedvelik
 — Sirk
 gait és
 gult férj
 gyári tis
 d. 11
 ben. Özv
 — Em
 lentik: E
 tartja egy
 cselekedet
 községben
 nyole és
 bátyjával
 A bosszu
 bátyját,
 olyankor,
 triosz Pa
 mezőn do
 madta és
 fejt. A
 hogy meg
 követése
 lejté kis
 megette.
 gyilkost
 tette, hog
 tét, mert
 őt is okos
 orvos is me
 — Kis
 keres me
 bankiroda
 gatósághe
 zandék.
 — Sirk
 jó férjen
 nak évfor
 juk meg
 a f. év
 ort. teme
 ra. Özv
 és család
 Varróg
 F. hó
 megajak
 Varróg
 Egyesüle
 besrel s
 telen na
 a részlet
 ügynök-
 Kérjük
 akik leg
 varrógép
 lépjenek
 Belépé
 leges egy
 be az E
 és Keré
 Tg.-Mur
 címre s
 uraknak
 don fogl
 adásával
 kiváltásá
 eredmén
 goknál e
 megtehe
 Kérjük
 gesen kü
 tukat.
 Evi ta
 árával e
 Tg.-M
 május 1
 Hutter
 Bred
 Fink
 Baumga

Közgazdaság

Megalakult Nagyváradon a romániai állatexportőrök szindikátusa

(Oradea-Nagyvárad, május 17. Az Uj Kelet tud.) Csütörtök délután tartották meg Nagyváradon a romániai állat exportőrök az iparsárnok nagytermebe a szindikátusa tömörülő naggyűlésüket. A földművelésügyi minisztérium képviselőiben a gyűlésen Cristescu állatfőfelügyelő jelent meg. A gyűlés megkezdésével Arc Károly ismertette a helyzetet s rámutatott azokra az okokra, amelyek sükségessé tették a romániai állatexportőrök szindikátusa való tömörülését. A megalakulás kimondása után dr. Fried János, a nagyvárad kereskedelmi csarnok főtitkára ismertette az ország minden rétegéből egybegyűlt állatexportőrök

előtt a szindikátus alapszabálytervezetét, amelyet a közgyűlés egyhanguan elfogadott. Majd a vezetőség megválasztása következett, melynek folyamán díszelnökök egyhangulag Ghica György herceg, bharmegyei földbírtokost, elnököknek pedig Arc Károlyt választották meg.

A megalakult szindikátus elsőrendű feladatai közé kell tartozzon hogy össze köttetést szerezzen a külföldi, főképen az osztrák piacra és hogy közbejövetelel lehetővé tegye az állatexport gyors és zavartalan lebonyolítását. Közgazdasági körökben a szindikátus működése elé nagy várakozással néznek.

Uj adófelelbeszi bizottságot rendszere sítettek Kolozsváron. Kolozsváron az adókrivetések ellen olyan tömegesen érkeztek be felelbeszések, hogy azokat egy bizottság nem tudja elintézni. Eppen ezért egy második adófelelbeszi bizottságot szerveztek, amely már a mai napon megkezdte a felelbeszések tárgyalását.

A kolozsvári iparkamara az adófelelbeszésekre idéző kihozását kéri. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara

interimár bizottságának legutóbbi ülésén elhatározták, hogy megkeresést intéznek a kolozsvári ítéltábla elnökéhez, hogy az adófelelbeszi tárgyalásokra fősánsanak ki idezót, hogy azon a felék is megjelenhessenek, mert az eddigi rendszer mellett, hogy a tárgyalások sorrendjét és idejét csak az ítéltábla hirtetési táblájára függesztették ki, nagyon sok adózó nem ezerezhették a tárgyalást, így önmájában kívül a felelbeszi tárgyaláson nem vehetett részt.

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

Ma van a színház nagy estéje: a Miss Amerika premijére

Soha nem tapasztalt lázas érdeklődéssel várja Kolozsvár közönsége a Miss Amerika premijerjét. Soha nem tapasztalt ambícióval milliókra rugó áldozatkészséggel készül a színház a Miss Amerika premijerjére.

Akiknek a Miss Amerika ma esti premijerjére nincs még jegyük, siessenek a színház pénztárához s biztosítsák helyüket a vasárnap esti, vagy a hétfő esti előadásra.

Valemennyi előadást rendes helyárakkal tartják meg.

Azok, akik rendszerint tiszteletjeggyel szoktak az előadásokra járni, az igazgatóság felhívja arra a figyelmüket, hogy a Miss Amerika szombati első és vasárnapi második előadásra csak a hivatalos tiszteletjegyek érvényesek.

A Magyar Színház műsora:

Szombaton este 9-kor: Miss Amerika. (Operettrevüjndonság 14 képből. Teljesen új, pazar díszletekkel. 350 ud, ragyogó toalettal, 36 görli, legmodernebb táncok. Az idei évad legszínesebb szenzációja Kondor Ibolyával, Betegh Bébivel, Kun Magdával, Tompa Bélával, Ihász Aladárral, Sólyom Győzővel, Leóvey Leóval, Selmezyvel. Rendező Ihász Aladár. Karnagy Komjáthy Károly. Az új díszleteket festette Olasz Lajos. Az új toalettak a színház szabóműhelyeiben készültek. Bérleten kívül. Rendes helyárakkal. Sorozatszám: 383.)

Vasárnap d. u. 5-kor: Gyurkovics fiúk. Király Ernő vendégjátékával. Leszállított helyárakkal. Sorozatsz. 384.)

Vasárnap este 9 órakor: Miss Amerika. (Bérleten kívül. Rendes helyárakkal. Sorozatszám: 385.)

Hétfőn délután 5 órakor: Az utolsó Veréb-lyány. (Király Ernő bucsufőlépése. Leszállított helyárakkal. Sorozatszám: 386.)

Hétfőn este 9 órakor: Miss Amerika. (Sorozatszám: 387.)

Ködden és a rákövetkező napokon Miss Amerika.

A Magyar Színház mozi-műsora:

Szombaton 5 és 7 órakor: (utóljára): A Vasárnap délelőtti 11 órakor: Tengerre Abelesz. Főszereplők: Raymond Hatton és Wallace Berry (Riff és Raff). Mozimatiné 15 és 10 lejes helyárakkal.

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Szombat d. u.: Traviata. Gyermekelőadás.

Szombat este: Karamazov fivérek.

Vasárnap d. u.: A kisasszony keresztfia. Vasárnap este: Nápastá. Vasile Rébega fellépésével.

Hétfő: Isi király.

Kedd d. u.: Szöktetés a szerájból. Kedd este: Szent János éjszakája. (Bemutató).

A színházi iroda közleményei:

Király Ernő öllépesei vasárnap és hétfőn délután. Vasárnap délután 5 órakor a Gyurkovics-fiúk, hétfőn délután 5 órakor pedig az Utolsó Veréb-lyány van műsorra tűzve. Mind a két előadásban fellép Király Ernő vendégként.

A tavasz Palesztinában című látványos filmpremier a Magyar Színházban. Az Imperator filmvállalatnak sikerült megszerezni a Tavasz Palesztinában című filmet, amelynek az egész világon, de különösen Budapesten, ahol az Ufa-mozgóban mutatták be, frenetikus sikere volt. A 6 felvonásos filmben élénk tárulnak az Igeret földjének összes varázslatos szépségei, meglepőedik a bibliai mult és látjuk valósággyá válni a zsidó nép reményességét, földjei nek vértéküli, de harcos visszahódítását. A filmet a Magyar Színház vetíti és pedig hétfőn, 19-én és kedden, 20-án délelőtti 11 órai kezdettel. Kiegészítéseül a legújabb Paramount híradót adják hozzá. Helyárak 30 és 20 lej.

HÖLGYEIM!
Legújabb párisi, weni csipke-lósör modellek. Bangkok, japán panama és exotikus szalmakalapot feltűnő olcsó árban árul az
„IDEAL” női kalapszalagon Cluj, R. Ferd. 8.
Férfi és női kalapok formálása, Panama és Girardi tisztítása 48 óra alatt a legújabb divat szerint, gyári árban készülnek.

Egy szegény gyermek története

Írta: JICCHOK LÉB PEREC

— Nagyon kérem, adjon nyole garast, hogy elmehessenek az éjjeli menedék helyre!

— Nem adok! — mondom szigoruan és megyek tovább.

Alázatosan könyörög, utánam fut, meg csókolja a kabátomat — mitsem használ.

— Nincs olyan jövedelemem — mondom — hogy napról-napra ilyen alamizsnákat oszlogassak!

— A szegény emberek — gondoltam — amikor elhagytam a népkonyhát, ahol olyan mereven visszautasítottam a kisesi koldusfiút — ezek a szegény emberek mégis csak az idegeimre mennek.

Összeszorult a szívem, amikor először láttam a fiatal gyermek keskeny, piszkos arcát és mélyen fekvő fekete, szomorú szeméit, aki mielőtt előadta volna krelmét, máris megfőzött. Egy nikkel-pénzt dobtam oda sovány kezeibe.

Már nem tudtam visszaemlékezni rá, vajjon a kezem önállóan cselekedte-e ezt. A kéz nem kérdezte a szívemet, részvéteből cselekszem-e, nem kérdezte az agyvelőmtől, vajjon havi negyvengy rubel jövedelem mellett adhatok-e őt kopeket egy szegényembernek.

Ennek a gyermeknek a kérése megren díjtette egyetlen csapásra egész lényemet. Agyam sokkal később értesült arról a kiadásról, sokkal később, mint a gyermek, aki ugrándozva távozott a csokely pénzzel.

Saját ügyeim és egyéb elfoglaltságom annyira igénybe voltak, hogy gyorsan megfeledkeztem a szegény fiúról. Nyilvánvalóan azonban teljesen megfeledkeztem meg róla, valahol a lel kem mélyén helyet foglalt ez a fiu, mert amikor egyik este meglát meg szölytött és reszkető hangján nyole garast kér, hogy bemehessen az éjjeli menedékhelyre, már kész gondolatok bukkantak fej bennem, nevezetesen, hogy egy nole éves fiu már nem koldulhat hogy ebben akorban a gyermek nem le zselhet egész napon a népkonyhán, ahol azért tíjrik, és azért kap enni, mert edényt mosogat. Ilyen módon könnyen válhatik belőle naplopó és koldus és nem igen fog tudni felemelkedni a rendes emberek sorába.

A kezem már ott volt megint a zsebemben, hogy adakozzak, de magamra eszméltem. Ha nagyon vallásos lennék, fermészetesen azonnal adtam volna neki és nem törődtem volna a gyermek további sorsa felől. De fájdalom támaszkodó természetű vagyok, ninesen nagy hittem és ez volt az oka, hogy nem az alamizsnára gondoltam, hanem a gyermek jövőjére. Gondoltam, ha odaadom neki a nyole garast, ezzel csak ártok neki, mert hozzászoktatom az örökös koldulás hoz.

Azonban az ember szíve rendszerint erősebb az okosságánál. Vigyáztam és kezebe adtam a nyole garast. A szemeim megnedvesedtek, valami a szívembe markolt amikor láttam, hogy a gyermek boldogan elfut és hangosan felkaog.

Mikor harmadizben is kérte tőlem a nyole garast, már elgondolkoztam. A kinek szerény nyugdíjból kell élnie, na pont a nem adhat ki ilyen összegűt efféle célokra. Nagy öröm ugyan látni örömtől sugárzó arccal ilyen kis ember esemélt, jó érzés tudni, hogy az én nyole garasom hozzásegíti őt éjszakai nyugvóhelyhez és nem kell az uccán öllöngenie, hogy reggel egy pohár teát kap és zsemlét hozzá. Ez az elgondolás kissé megnyugtatólt, de mindig felágas koldolt bennem saját jól felfogott érdekem és megkérdeztem magamtól, adha-

tok-e én abból a csokely jövedelemből ennek a fiúnak szálláspénzeket. Nem! Semmiesetre sem!

Persze ezeket nem mondottam el a fiatal gyermeknek. Ehelyett azonban tartottam neki egy erkölesprédikációt.

Megrögttettem vele, hogy tönkretesz magát, ha tovább is koldul. Megmondoztam neki, hogy minden ember első kölclessége a munka, ez valami szent dolog és ha az ember keresi a munkát, akkor meg is találja.

Ilyen és hasonló bölcsességeket mondotam neki, amikor éppen eszembe jutottak. Azt is tudtam, hogy ezek az okosságok nem fogják pótolni sem az éjjeli menedékhelyet, sem az esernyőt, amire szegénynek nagy süksége lett volna, mert hideg volt és az eső erősen szölyt.

A gyermek ott állott úgy mint azelőtt és csókolta a kezemet. Felnezt rám szomoruan, pillanfásai azt kérdezték, vajjon kialudt-e bennem szölyrája is a részvéteim.

Éreztem hogy hideg gondolataim egyre felmelegednek, hogy a gyermek alázatosan könyörgő szeméit erőt vesznek rajtam, éreztem, hogy vissza kell vonulnom a számitgatások, az erkölesprédikációk útjeivel. És így hátróztam: odaadok neki nyole garast, de megmondom neki egy és mindenkorra, hogy ne kolduljon. Ezt keményen hátróztam fogom mondani, hogy jegyezze jól meg magának. Csak ötkopekeim voltak a zsebemben, felváltottam egyet és átadtam neki nyole rézdarabot.

— Nezze, itt a pénz, de megiltom neked, hogy ezentul koldulj nálam.

Alapjában véve szívesen adtam volna neki még néhány kopeket, olyan hideget éreztem a szívem körül. Mintha valaki a szívemből egy darabot tépet volna ki és mintha azon a darabon egy jégtömlő állott volna. Mint világ, úgy elkázott át az az érzés agyvelőmön. Láttam, arcom szölyosága, éles hangom, ki nyugított jobbközem és erőlyes állásom erős hatást tett a gyermekre. Úgy állt, mintha parázson állana, szeretett volna már ott lenni az éjjeli menedékhelyen, de szavaim hatása alatt elsapadt és szeméibe könnyek gyűltek.

— Hallottad?! Soha többé nem fogok koldulni! Ez legyen az utolsó!

A fiu mélyen lélegzett és elfutott.

Ma azonban már nem adtam neki semmit. Csak nem fogom megszegnii a szavamot mintha. Én a szavamot minden feltétel nélkül adtam és semmi fele részt nyitva nem hagytam. Szavamnak szeretek ura lenni. Elvégre meg kell mutatnom, hogy jellem vagyok, különben soha nem jövök rendbe magammal.

Még egyszer meggondoltam a dolgot, és meg voltam magammal elégedve.

Nem adhatok napról-napra nyole garast, ez sok lenne tőlem, ebbe és esetleg bele is pusztulhatnék. De egyböként nem ez a fődolog. Én mindenkélt a saját érdekeimre vagyok tekintettel, csak hogy nem hagyhatom figyelmen kívül a közérdeket sem. Rendnek kell lenni! A rend be kell tartani a jötekonyiságban is. Ez örök törvény, amit nem szabad megszegnii.

A gyermekkel egyszerűen jiddis nyelven beszéltem, de amikor magammal tanácskoztam, már művelt gondolatokkal foglalkoztam. Amikor tovább mentem, így mondotam magamban:

— A társadalom testében legveszedelmesebb betegség a kéregetés. Aki nem dolgozik, annak nines joga az élethez. Ilyen intelligens gondolataim voltak.

(Folyt. köv.)

SZERKE
Ejje
KIADÓ
Str
ELOFIZ
Eg
Fete
Neg
Egy
X évf
1929
Nálunk
a külföldi
szokás, h
ciális, hu
lokát szol
társadalmi
veszélyekr
dobtenten
lyik napi
társadalmi
Így rende
mindenütt
kat, elbuk
söt békene
banforgó
föltött álló
amikor a
jegyében
lást és szö
perselyekk
eredmény
szon mögö
Nálunk
tivalják az
előg gyakr
ha van rá
megesörge
járókelök
garasok to
retlenbe v
Egyszer
nálunk is
aminek az
minden az
lékezzék n
sikerült. Y
azt írta,
van süksé
lékezik az
legaiább
kise emle
anyját. M
toletben t
Mindezt
hogy a szö
és „Méret
koholista
letességi
országban
száz közö
holista k
június 2-
tik a rom
étapjának
annak re
folyjni. B
klérus ma
tikai párt
helyeken
szerte az
kok fogják
szörnyü
Bár a
Románián
sabb, cölk
vagyunk
napnak
mint egy
szabásu
hatalanul
ban nem
dalmi me
rusággal
sem tudta